

Ljubljana, 9.4.2020

DELOVNI SKUPINI ZA PRIPRAVO 2. LIKVIDNOSTNEGA PAKETA

Zadeva: Predlogi za ukrepe na področju gospodarstva

Spoštovani!

Na vas se obračam s predlogi za katere menim, da so vam lahko v pomoč pri pripravi paketa za pomoč podjetjem, ki so se znašla v likvidnostnem krču zaradi ukrepov slovenske in tudi tujih vlad v številnih državah zaradi pandemije COVID19. Podjetja potrebujejo učinkovite ukrepe, ki jim bodo čim hitreje in enostavneje pomagala pri premagovanju težav.

Osebnostno se že od 2005 ukvarjam s finančnim risk managementom - zavarovanjem terjatev, analizami poslovanja podjetji in posredno upravljanjem likvidnostnih tokov. Bila sem direktorica Coface Slovenije, 2004-2013, kar pomeni da sem tekom prejšnje finančne krize bila zelo vpeta v vprašanja (ne)likvidnost in (in)solventnost slovenskih (in tujih) podjetji.

V preteklih tednih in dneh sem bila v intenzivnih pogovorih s podjetji, predvsem z izvozniki ter tudi dobavitelji slovenskem HoReCa sektorju.

Veseli me, da vas lahko obvestim, da po prejetih informacijah velika večina proizvodnih podjetij obratuje, nekatera z enakim ali celo povečanim obsegom naročil.

Seveda le to ne velja za mikro in mala storitvena podjetja, podjetja ki ponujajo potniški promet, skoraj celoten gostinsko-turističen sektor (izjeme so dostave na dom) kot tudi podjetja v avtomobilskem sektorju, ki zaradi dobaviteljskega krča (pomanjkanje repro materialov, nezmožnosti prihoda delavcev ipd) oziroma zaradi ukrepov vlad v drugih državah in zaprtja na strani kupcev, poslujejo v zmanjšanem obsegu.

Mnenja sem, da je tem podjetjem potrebna nujna likvidnostna injekcija (namenska sredstva) – predvsem zaradi poplačila njihovih dobaviteljev, iz Slovenije in tujine, in da je le ta potrebna ŠE pred koncem meseca aprila. (Več o tem pod »asignacija obveznosti«)

Dodatno je nujno potrebno pomagati podjetjem, ki so domači dobavitelji (tj. uvoznikom in proizvajalcem), ki imajo izpad iz dohodka od javnih naročil (vrtci, šole, i dr) saj so mnogi istočasno utrpeli tudi zaradi izpada na HoReCa segmentu! Menim, da bi jim šole lahko izplačale vsaj 75% mesečne realizacije, saj ta denar imajo v svojih proračunih. Glede pomoči gostincem in hotelom je predsednik sekcije za gostinstvo in turizem pri OZS zapisal, da je potrebna pomoč v višini vsaj 10% letnega prometa, torej 270 mio, če sledimo avstrijskem zgled.

Glede nekaterih dodatnih ukrepov o katerih sem brala predlagam:

Večstranski obvezni pobot preko AJPEŠa, kar predstavlja knjigovodsko zapiranje pozicij, podjetjem ne povečuje likvidnosti, in vsekakor ne pomaga likvidnosti slovenskih izvoznikov.

Namesto odkupa terjatev predlagam razmislek o asignaciji obveznosti

Za podjetja, ki imajo zaradi zaprtja težave z likvidnostjo (npr. hoteli, trgovine neživilskega sektorja, gostinski objekti in druga podobna podjetja) – obenem pa imajo obveznosti do slovenskih in tujih dobaviteljev, bi država z namenskimi sredstvi z asignacijami plačala njihove obveznosti. S tem bi razbremenili likvidnostni krč številnih slovenskih podjetji.

Ti bi denar prejeli *direktno* npr. od banke SID oz. druge banke, z namenom zagotoviti likvidnost in izogibanje v prvi posledici: zamudam s plačili, izvršbam, tožbam itn.; v drugi posledici: zniževanja bonitetnih ocen (na ravni posameznih podjetij in tudi na ravni celotnega gospodarstva države!) in s

tem povezane dodatne ohromitve likvidnosti (nezmožnost poslovanja (nakupovanja) na odprto); in v tretji posledici: nastopa insolventnosti podjetij in domino učinka.

Asignacija bi za dolžniško podjetje predstavljala kredit z ročnostjo dveh ali več let odvisno od EBIDTA. V shemo upravičenosti bi sodili računi podjetij, ki so direktno ali indirektno prizadeti z ukrepi (slednja bodo le to dokazovala) in so bili izstavljeni v obdobju od npr sredine februarja do npr 13.3.2020 (ali kakšen dan kasneje), ko večina podjetij ni več naročala oziroma jim dobavitelji niso dobavljali oz fakturirali.

Za izpeljavo množičnih asignacij se bi lahko reaktiviral Prvi Faktor (v likvidaciji) in bi ga država uporabila kot »orodje« za prenos sredstev do upnikov; druga možnost je, da se pozovejo podjetja, ki se sicer komercialno ukvarjajo z odkupom terjatev (faktoring podjetja oz banke), saj je za tovrstni posel potreben sofisticiran software in operativno znanje.

Glede odkupa terjatev za ostala podjetja, posebno velja izpostaviti izvoznike, ki v veliki večini »normalno« poslujejo, je potrebno razmisliti o časovni primernosti predlagane sheme za odkup terjatev. Namreč precej izvoznikov ima (domače in tuje) terjatve zavarovane pri kreditnih zavarovalnicah oz. se že poslužujejo komercialnega faktoringa. Obenem imajo (relativno) dolge plačilne roke, ki se za zdaj spoštujejo. Trenutno zapadajo fakture iz januarja, februarja ... ali celo decembra 2019, ter je potreben razmislek o morebitni pomoči izvoznikom za obdobje čez 2-4 mesece, ko bo bolj razviden dejanski vpliv COVID ukrepov na likvidnost in solventnost njihovih kupcev.

V tem kontekstu želim izraziti pomislek, ali imata DUTB ali banka SID zadosti operativnih izkušenj za izvajanje ukrepa odkupa terjatev.

Po drugi strani, obstajajo komercialna podjetja in banke, ki storitev odkupa terjatev opravljajo – in se po potrebi omenjeni odkup izpelje prek njih (s sredstvi banke SID, če bi bilo potrebno). Za primer, da bo RS odkupovala terjatve, je potreben posebej tehten premislek o tem, ali bo to regresni ali brezregresni odkup, posebno za primer da terjatve niso zavarovane in dolžniško podjetje postane insolventno. Dodatno, ali bodo v to shemo vključene terjatve tudi do tujih dolžnikov? Nekateri tuji kupci bodo propadli, ampak verjetno večina ne... Postavlja se vprašanje, kdo bo »vračal« odkupljene (nezavarovane) terjatve? Morda je tudi tu potreben razmislek o namenskih sredstvih?

Ideja o garancijah za poslovne terjatve (banke SID ?) za slovenske izvoznike je tudi vprašljiva, saj ni jasno, kdo jih lahko izda (v skladu z OECD in EU pravili), saj do sedaj banka SID tovrstnih kratkoročnih in ne-investicijskih poslov ni zavarovala, posebno ne znotraj EU. Morda lahko pri tem pomaga Coface PKZ, ali celo Zavarovalnica Triglav, ki ima oddelek za tovrstne posle.

Vezano za že obstoječe objavljene ponudbe financiranja s strani banke SID z garancijami MF, ni prav jasno za katera sredstva gre, in ali je govor o »novo-odobrenih sredstvih« v skladu z (morebitnem) COVID19 paketom ali ne, bi rada izpostavila dve zadevi - vprašljiva je dejanska višina sredstev, ki jih bo banka SID lahko plasirala, saj podjetja ki so sedaj na udaru (in imajo par sto zaposlenih!) najverjetneje ne izpolnjujejo zahteve po B- bonitetni oceni; ter da je potrebno omogočiti tovrstno pomoč tudi podjetjem, ki so utrpela izpad prometa zaradi ukrepov v tujih državah tj ne samo slovenskih organov!

Še enkrat bi poudarila, da bodo trenutni likvidnostni ukrepi podjetjem v težavah pomagala »samo« zadihati, in da bo država najverjetneje v 3-6 mesecih morala sprejeti ukrepe zaradi (ne)solventnosti podjetij, ter je potrebno že sedaj zastaviti načrt pomoči podjetjem z zagotovljenim odjemom proizvodov (trgom), a istočasno s slabo bonitetno oceno in visokim številom zaposlenih.

Z upanjem, da vam bodo predlogi v pomoč in da bodo vzeti v obzir pri sestavljanju predlogov za povečanje likvidnosti podjetij, vas lepo pozdravljam in želim vse dobro.

S spoštovanjem,

Klara Stanič, članica Programskega sveta SINTEZE-KCD